

Prielinksniai - Předložky

Postpozice

Jediná předložka, kterou litevština vždy používá postpozicičně je *dėka* „díky komu, čemu“: *draugų dėka* „díky přátelům“, *atsitiktinumo dėka* „díky náhodě“.

Předložky *link(ui)* „směrem do“ a *vietoj* „místo koho, čeho“ se používají postpozicičně a prepozicičně (převládá postpoziciční používání):

Žmogus ėjo miško link(ui). ↔ *Žmogus ėjo link miško.* „Člověk šel k lesu“.

Pykčio vietoje jis jautė liūdesį. ↔ *Vietoje pykčio jis jautė liūdesį.* „Necítil zlobu, ale smutek (dosl. „Místo zloby cítil smutek“).

Přehled litevských předložek (výběr)

	Pád	Význam	Příklady
anót	G	„podle“	<i>Anot kaimynų, tame name niekas negyvena.</i> Podle sousedů v tom domě nikdo nebydlí. <i>Anot patarlės, negirk dienos be vakaro.</i> Podle přísloví nechval dne před večerem.
añt	G	1) „na“ povrchu 2) [zlobit se] „na“ někoho	1) <i>Knyga guli ant stalo.</i> Kniha leží na stole. <i>Namas stovi ant kalvos.</i> Dům stojí na kopci. 2) <i>Mama pyko ant dukros.</i> Máma se zlobila na dceru. <i>Tėvas rėkė ant sūnaus.</i> Otec křičel na syna.
bė	G	1) „bez“ - vyjadřuje absenci 2) „bez“ - chybějící množství [do češtiny se překládá perifrasticky] 3) „kromě“	1) <i>vaikšto be kepurės</i> chodí bez čepice <i>dirba be poilsio</i> pracuje bez odpočinku <i>namas be langų</i> dům bez oken 2) <i>kilogramas be kelių gramų</i> téměř kilo (chybí několik gramů) <i>mėnuo be kelių dienų</i> za několik dní to bude měsíc <i>be penkių vienuolika</i> za pět jedenáct 3) <i>Be Petro, buvo penkiolika vyrų.</i> Kromě Petra tam bylo

			<p>patnáct mužů. <i>Be šeimos nariu, atėjo ir keli pažįstami.</i> Kromě členů rodiny přišlo také několik známých.</p>
d ^o l, d ^o lei	G	<p>1) „kvůli“ - důvod, příčina</p> <p>2) „za, o“ - vyjadřuje cíl</p>	<p>1) <i>Žvaigždės atrodo mažos dėl didelių atstumu.</i> Hvězdy vypadají malé kvůli velkým vzdálenostem. <i>jaudinasi dėl egzaminų</i> má trému kvůli zkouškám <i>kaltina save dėl nesėkmės</i> obviňuje se z toho neštěstí</p> <p>2) <i>kovoja dėl laisvės</i> bojuje za svobodu <i>varžosi dėl pirmos vietos</i> soupeří o první místo</p>
ikí, líg(i)	G	<p>1) „až k“ [mezi, okraji] - vyjadřuje hraniční linii, u které se zastaví pohyb</p> <p>2) „až do“ [nějaké doby] - vyjadřuje dobu ukončení činnosti</p> <p>3) „až do“ - vyjadřuje maximální množství</p> <p>4) „do, k“ - vyjadřuje maximální intenzitu</p>	<p>1) <i>nuėjo iki miško</i> došel až k lesu <i>palydėjo merginą iki namo</i> doprovodil dívku k domu <i>miškas auga iki jūros kranto</i> les roste až k mořskému břehu <i>įbrido į vandenį iki kaklo</i> vlezl do vody až po krk <i>kojinės iki kelių</i> podkolenky</p> <p>2) <i>dirbo iki vakaro</i> pracoval do večera <i>grįšime iki šeštadienio</i> vrátíme se do soboty</p> <p>3) <i>karpis sveria iki penkių kilogramų</i> kapr váží až / maximálně 5 kg <i>atlyginimas iki tūkstančio eurų</i> plat až / maximálně 1000 eur</p> <p>4) <i>geležis įkaito iki baltumo</i> železo se rozžhavilo doběla <i>privedė vaiką iki ašarų</i> dohnal dítě k slzám</p>
iš	G	<p>1) „z, ze“; „od“ - vyjadřuje pohyb „ven“: a) ve smyslu prostorovém</p>	<p>1a) <i>išėjo iš kambario</i> vyšel ven z pokoje</p>

		<p>b) ve smyslu přeneseném (ven z nějaké situace)</p> <p>2) „z, ze“ - odkazuje na látku, ze které je něco vyrobeno nebo něco vzniklo</p> <p>3) „z“, „od“, „podle“ - vyjadřuje zdroj, ať už mluvíme</p> <p>a) o hmotných věcech</p> <p>b) o informaci</p> <p>4) vyjadřuje příčinu či důvod - [do češtiny se překládá instrumentálem nebo předložkovou konstrukcí]</p>	<p><i>išémė iš spintos</i> vyndal ze skříně</p> <p>1b) <i>grįžo iš karo</i> vrátil se z války</p> <p><i>važiuoju iš senelių</i> jedu od prarodičů</p> <p><i>pabudo iš miego</i> probudil se ze spánku</p> <p><i>išėjo iš pusiausvyros</i> vyšel z rovnováhy</p> <p>2) <i>pastatė namą iš plytų</i> postavili cihlový dům</p> <p><i>padarė košę iš bulvių</i> udělala kaši z brambor</p> <p>3a) <i>bananai iš Afrikos</i> banány z Afriky</p> <p><i>pirko sklypą iš kaimyno</i> koupil si pozemek od souseda</p> <p><i>laiškas iš brolio</i> dopis od bratra</p> <p><i>daržovės iš parduotuvės</i> <i>prastesnės nei iš turgaus</i> zelenina z obchodu je horší než z tržnice</p> <p>3b) <i>sužinojo iš laikraščiu</i> dozvěděla se z novin</p> <p><i>pažino iš eisenos</i> poznal podle chůze</p> <p><i>suprato iš akių</i> pochopila z očí</p> <p>4) <i>pabalo iš pykčio</i> zlostí až zbledl; od zlosti zbledl</p> <p><i>virpa iš baimės</i> třese se strachem, ze strachu</p> <p><i>šokinėja iš džiaugsmo</i> skáče radostí, z radosti</p>
nuõ	G	1) „z“ nebo „od“ - vyjadřuje počáteční bod, od	

	<p>kterého byl zahájen pohyb, přitom nezáleží na směru pohybu:</p> <p>1a) pohyb shora dolů</p> <p>1b) pohyb zespodu nahoru</p> <p>1c) pohyb směrem k mluvčímu subjektu</p> <p>1d) pohyb směrem od mluvčího subjektu</p> <p>2) „od“ - vyjadřuje bod, od kterého se měří vzdálenost</p> <p>3) „od“ - vyjadřuje počátečný časový bod, od kterého začala predikátem vyjádřena činnost</p> <p>4) „od“ - vyjadřuje důvod, příčinu Do češtiny se překládá perifrasticky?</p>	<p>1a) <i>knyga nukrito nuo stalo</i> kniha spadla ze stolu <i>slidininkas leidosi nuo kalno</i> lyžař jel z kopce <i>laša nuo stogo</i> kape ze střechy</p> <p>1b) <i>paėmė obuolį nuo stalo</i> vzal jablko ze stolu <i>lėktuvas atsiplėšė nuo žemės</i> letadlo se odlepilo od země</p> <p>1c) <i>nuo miško artėjo penki vyrai</i> od lesa se blížilo pět mužů <i>moterys grįžo nuo ežero</i> ženy se vrátily od jezera</p> <p>1d) <i>mašina tolo nuo manęs</i> auto se vzdalovalo ode mne <i>vėjas pūtė nuo kranto į jūrą</i> vítr foukal od pobřeží k moři</p> <p>2) <i>nuo Vilniaus iki Kauno yra 100 km</i> od Vilniusu do Kaunasu je 100 km <i>klevas augo netoli nuo namo</i> javor rostl nedaleko od domu</p> <p>3) <i>lyja nuo ryto</i> prší od rána <i>serga nuo pavarsio</i> je nemocen od jara</p> <p>4) <i>šienas supuvo nuo lietaus</i> seno zmoklo, a proto shnilo / shnilo kvůli dešti <i>susvyravo nuo smūgio</i> zachvěl se po ráně, z rány / dostal ránu až se</p>
--	---	---

		<p>5) „za“ - vyjadřuje zastoupený subjekt</p> <p>6) „od“ nebo „proti“ - vyjadřuje účel</p>	<p>zachvěl</p> <p>5) <i>padėkok nuo manėš tėvams</i> poděkuj za mě rodičům <i>perduok nuo mūsų linkėjimų savo broliui</i> pozdravuj od nás svého bratra</p> <p>6) <i>vaistai nuo gripo</i> léky proti chřípce <i>dėžė nuo batų</i> krabice od bot</p>
--	--	--	---